

باسمه تعالی

چهل نکته درباره

نماز جماعت

و حضور در مسجد

چهل نکته درباره نماز جماعت و حضور در مسجد

اشاره

مهم‌ترین دستور دینی اسلام نماز است که از آن به ستون دین تعبیر شده است. از طرفی سفارشات اکیدی صورت گرفته است که این فریضه دینی در مسجد و به جماعت خوانده شود.

در نظر علمای دین یکی از نشانه‌های مهم تربیت دینی حضور مستمر در مسجد و شرکت در نماز جماعت است تا جایی که موفقیت مریبان تربیتی با میزان حضور متربیان در نماز جماعت اندازه‌گیری می‌شود.

به همین منظور با وجود آن که کتاب‌های متعددی در خصوص نماز، مسجد و نماز جماعت به رشته تحریر درآمده است بر خود فرض دانستیم که به صورت مختصر به گوشه‌ای از این مطالب و روایات اشاره‌ای گذرا داشته باشیم و فقط به نقل آن‌ها بسنده نماییم.

به یقین مریبان خوش ذوق عقیدتی از این مطالب به نحو زیبا استفاده نموده و بیان و توضیح مطلب بهترین بهره‌برداری را از آن خواهند نمود.

علت دستور به برگزاری نماز جماعت

- ۱) خداوند می‌فرماید: « وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ ارْكَعُوا مَعَ الرَّكْعِينَ - و نماز را بپا دارید، و زکات را بپردازید، و همراه رکوع کنندگان رکوع کنید (نماز را با جماعت بخوانید)»
- ۲) «جالب این که نمی‌گوید: نماز بخوانید، بلکه می‌گوید: أَقِيمُوا الصَّلَاةَ (نماز را بپا دارید) یعنی تنها خودتان نمازخوان نباشید بلکه چنان کنید که آئین نماز در جامعه انسانی بر پا شود، و مردم با عشق و علاقه به سوی آن بیایند.»
- ۳) از طرفی اذکار نماز به صورت جمع آمده است: تعبد (تو را می‌پرستیم) اهدنا (ما را هدایت کن) ربنا (پروردگار ما) و...

۴) امام رضا علیه‌السلام درباره علت دستور به برگزاری نماز جماعت فرموده‌اند:

«برای این که اخلاص و توحید و اسلام و عبادت خدا ظاهر و مکشوف و مشهود باشد چه آن که در اظهار آن‌ها بر اهل شرق و غرب حجت حق عزوجل تمام می‌گردد و دیگر عذری برایشان باقی نمی‌ماند و دیگر آن که منافقی که نماز را خفیف و سبک می‌شمارد مجبور است آن‌چه را که ظاهراً اقرار دارد علناً و در دید و منظر همگان اداء کرده و از آن مراقبت نماید و این موجب قدرت و شوکت اسلام می‌گردد. و دیگر آن که در جماعت برخی از مردم برای بعضی دیگر و در حضور یکدیگر شهادت به اسلام می‌دهند و این امری است مطلوب و اضافه بر آن در سایه جماعت و حضور مردم به‌دور هم مساعدت بر نیکی و تقوی و منزجر شدن از بسیاری از معاصی حق عزوجل تحقق می‌یابد.»

۵) و امام صادق علیه‌السلام نیز فرمود: « نماز جماعت مقرر شد تا نمازگزار از بی‌نماز تشخیص داده شود.»

۶) احکام

* حاضر نشدن به نماز جماعت از روی بی‌اعتنایی جایز نیست و سزاوار نیست انسان بدون عذر نماز جماعت را ترک کند.

* مستحب است انسان صبر کند که نماز را به جماعت بخواند و نماز جماعت از نماز اول وقت که فرادی یعنی تنها خوانده شود بهتر است و نیز نماز جماعتی را که مختصر بخوانند از نماز فرادی که آن را طول بدهند بهتر می‌باشد.

این احکام بر اساس رساله حضرت امام خمینی (ره) آمده ولی نظر همه مراجع همین‌گونه است.

محسنات شرکت در مسجد و نماز جماعت

هدیه منحصر به فرد خدا

۷) پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: «آمد جبرئیل با هفتاد هزار فرشته بعد از نماز ظهر و عرض نمود یا محمد به درستی که خدای تعالی می خواند تو را سلام و به هدیه فرستاده است به تو دو هدیه که به هدیه نفرستاده است آن را به هیچ پیغمبری قبل از تو.»

فرمود که گفتیم: «یا جبرئیل چیست آن دو هدیه.»

عرض کرد: «نماز پنج وقت در جماعت.»

گفتم: «یا جبرئیل برای امت من در جماعت چیست؟»

گفت: «یا محمد صلی الله علیه و آله وسلم:

چون دو نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) صد و پنجاه نماز. و چون سه نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) دویست و پنجاه نماز. و چون چهار نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) هزار و دویست نماز. و چون پنج نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) هزار و سیصد نماز. و چون شش نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) دو هزار و چهار صد نماز. و چون هفت نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) چهار هزار و هشتصد نماز. و چون هشت نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) نه هزار و ششصد نماز. و چون نه نفر باشند بنویسد خدای تعالی برای هر یک به هر رکعتی (ثواب) نوزده هزار و دویست نماز. و چون بیشتر از ده نفر باشند، اگر جمیع دریاها و آسمان و زمین کاغذ شوند و درختان قلم و آدمیان و جنیان با فرشتگان نویسنده، قادر نباشند بر نوشتن ثواب یک رکعت از آن. یا محمد صلی الله علیه و آله وسلم یک الله اکبر که مؤمن آن را با امام جماعت درک کند بهتر است از هفتاد حج و هزار عمره غیر واجب.

یا محمد صلی الله علیه و آله وسلم یک رکعت نماز که مؤمن با امام جماعت بخواند بهتر است از صدقه دادن صد هزار دینار طلا بر درویشان.

و یک سجده که مؤمن با امام جماعت بخواند بهتر است از عبادت یک سال. و رکوعی که به جا آورد مؤمن با امام جماعت بهتر است از صد بنده که آزاد کند آن ها را در راه خدا.

و نیست بر آن که بمیرد بر جماعت پرسش و عذاب قبر و سختی روز قیامت. یا محمد هر که دوست دارد جماعت را دوست دارد او را خدا و جمیع فرشتگان و آدمیان.

هفتاد هزار حسنه در هر گام

۸) رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند: «کسی که به قصد شرکت در نماز جماعت به سوی مسجد گام برمی دارد، خداوند متعال در مقابل هر گامی که برمی دارد، هفتاد هزار حسنه به او پاداش می دهد و به همین میزان نیز درجات وی بالا خواهد رفت و اگر در چنین حالی بمیرد خداوند متعال هفتاد هزار فرشته را مامور می نماید تا در قبر به دیدار او رفته وی را بشارت دهند و در تنهایی قبر انیس او بوده و تا روز قیامت برایش طلب آمرزش کنند.»

دو برائت

۹) پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم فرموده اند: « مَنْ صَلَّى أَرْبَعِينَ يَوْمًا فِي الْجَمَاعَةِ يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى كُيِّبَ لَهُ بَرَاءَتَانِ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّفَقِ - هر کس چهل روز نمازهای خود را با جماعت بخواند به طوری که تکبیره الاحرام را درک کند دو برائت آزادی برای او نوشته می شود: یکی نجات از نفاق و یکی نجات از آتش.»
این حدیث بدون کلمه « يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى » نیز نقل شده است.

پاکی از گناه

۱۰) رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: « مَنْ أَتَى الْجَمَاعَةَ إِيمَانًا وَ اخْتِسَابًا اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ - کسی که با ایمان و برای خشنودی خدا به نماز جماعت حاضر شود، اعمال خود را از سر گرفته است.»

۱۱) و نیز امام باقر علیه السلام فرموده است: « سه چیز موجب کفاره گناهان است: وضو گرفتن در سحرهای سرد، رفتن شب و روز به نماز جماعت و مواظبت بر نماز جماعت.»

محبوب تر از چهل سال عبادت

۱۲) پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله وسلم فرموده اند: « إِنَّ صُفُوفَ أُمَّتِي كَصُفُوفِ الْمَلَائِكَةِ فِي السَّمَاءِ وَ الرَّكْعَةُ فِي الْجَمَاعَةِ أَرْبَعٌ وَ عَشْرُونَ رَكْعَةً كُلُّ رَكْعَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ عِبَادَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً - همانا صفهای نماز جماعت امت من همچون صفهای فرشتگان آسمان است و گزاردن یک رکعت با جماعت معادل بیست و چهار رکعت است که هر رکعت آن در نظر خداوند محبوب تر از چهل سال عبادت است.»

ثواب یک شهید در هر نماز

۱۳) پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم در آخرین خطبه‌ی خود درباره‌ی نماز جماعت چنین فرمودند:

«کسی که به سوی مسجدی از مساجد خدا قدم بردارد، به ازای هر قدمی که بر می‌دارد (از لحظه بیرون آمدن از خانه تا به هنگام بازگشت)

پاداش ده حسنه خواهد داشت

و ده گناه (نیز) از نامه اعمال او پاک می‌شود

و مقام و منزلت او را (در نزد حضرت حق) ده درجه بالا می‌برند.

و کسی که بر آن باشد که در هر جا و در هر موقعیت و فرصتی، نماز خود را به جماعت بخواند، (در روز قیامت) جزو اولین گروه سبقت‌گیرندگان، با چهره‌ای روشن‌تر از ماه شب چهاردهم (بدر) به سرعت برق از پل صراط خواهد گذشت،

و به ازای هر روز و یا شبی که توفیق شرکت در نماز جماعت را داشته است ثواب یک

شهید را به او خواهند داد.»

ثواب هر نماز جماعت

۱۴) پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به عثمان بن مظعون چنین فرمودند:

«ای عثمان! هر کس نماز صبح را با جماعت بگذارد و سپس بنشیند و تا هنگام طلوع خورشید به ذکر و یاد خدا مشغول شود، برای او در بهشت هفتاد درجه است و فاصله میان هر دو درجه به اندازه مسافتی است که اسب گزیده با شتاب و تاخت در هفتاد سال بپیماید.

و هر کس نماز ظهر را با جماعت بگذارد برای او در بهشت عدن پنجاه درجه است که فاصله میان هر دو درجه به اندازه مسافتی است که اسب گزیده تیز رو در پنجاه سال طی کند.

و هر کس نماز عصر را با جماعت بگذارد، برای او پاداشی معادل آزاد کردن هشت تن از فرزندان اسماعیل است که دارای زن و فرزند و سرپرست خانواده باشند.

و هر کس نماز مغرب را در جماعت بگذارد برای او پاداشی معادل حج و عمره پذیرفته شده است.

و هر کس نماز عشا را با جماعت بگذارد، برای او پاداشی همچون شب‌زنده‌داری شب قدر

است.»

استجابت دعا

۱۵) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: « خداوند حیا می کند از بنده ای که پس از نماز جماعت از او چیزی سؤال کند و به او عطا نفرماید.»

ثواب صف اول نماز جماعت

۱۶) امام کاظم علیه السلام فرمود: « إِنَّ الصَّلَاةَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ كَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ - همانا نماز در صف اول جماعت مانند جهاد در راه خداوند عز و جل است.»

۱۷) پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم فرموده اند: « هر که برای خدا اذان گوید ثواب چهل هزار شهید و چهل هزار صدیق دارد و با شفاعت او چهل هزار نفر به بهشت روند. آگاه باشید چون مؤذن گوید اشهد ان لا اله الا الله نود هزار فرشته به او رحمت فرستند و برایش آمرزش جویند و روز قیامت در سایه عرش باشد، تا حساب خلائق تمام شود و در گفتار اشهد ان محمداً رسول الله ثوابش را چهل هزار فرشته بنویسند، هر که محافظ صف اول جماعت باشد و همیشه تکبیر اول را درک کند و مسلمانی را نیازارد خدا به او اجر همه ی مؤذن ها را در دنیا و آخرت بدهد.»

اهمیت نماز جماعت صبح و عشاء

۱۸) پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله وسلم فرموده اند: «هر کس نمازهای عشاء و صبح را با جماعت بگذارد، در پناه خدای عزوجل قرار می گیرد.»

نمازی که برای منافقین سخت است

۱۹) روزی پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم نماز صبح گزاردند و چون نماز تمام شد روی به اصحاب خود فرمودند و سؤال کردند: «آیا فلان و فلان در نماز حاضر شده اند؟»

گفتند: «نه»

پرسیدند: «آیا آنان در سفرند؟»

گفتند: «نه»

فرمودند: «همانا حضور در هیچ نمازی بر منافقان سخت تر از حضور در نماز صبح و عشاء نیست و اگر آنان فضیلت این دو نماز را بدانند، اگر با سختی هم باشد حاضر می شوند.»

اثرات حضور در مسجد

زیارت خدا

۲۰) خداوند متعال در حدیث قدسی می‌فرماید: «خانه‌های من در زمین همان مساجد است که برای اهل آسمان می‌درخشند، آن‌گونه که ستارگان برای اهل زمین می‌درخشند. خوشا به حال آنان که مساجد را خانه‌ی خویش قرار داده‌اند، خوشا به حال بنده‌ای که در خانه‌ی خویش وضو می‌گیرد، آن‌گاه مرا در خانهم زیارت می‌کند! آگاه باشید که بر زیارت شونده لازم است که زائر خویش را بزرگ شمرده و به وی احسان نماید. کسانی را که در دل تاریکی شب به سوی مساجد گام برمی‌دارند به نوری درخشان در روز قیامت، بشارت دهید.»

مؤمن است

۲۱) رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم با اشاره به آیه ۱۸ سوره توبه فرموده‌اند: «هنگامی که دیدید مردی بر رفت و آمد به مسجد مداومت می‌کند وی را مؤمن بدانید. خداوند متعال می‌فرماید: **إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ آمَنٍ بِاللَّهِ** - تنها آنان که ایمان به خداوند دارند، مساجد خدا را آباد می‌کنند.»

تسبیح زمین

۲۲) امام صادق علیه‌السلام فرمود: «کسی که به سوی مسجد گام برمی‌دارد، بر هیچ خشک و تری پا نمی‌گذارد مگر این که از زمین اول تا هفتم برای او تسبیح می‌کنند.»

هشت فایده بزرگ

۲۳) امیرالمومنین علی علیه‌السلام مکرر و پیوسته این حدیث را فرموده‌اند: «انسانی که به مسجد رفت و آمد می‌کند یکی از امور هشت‌گانه نصیب او می‌شود:

- ۱- برادر ایمانی که در مسیر خداوند از او استفاده کند.
- ۲- علم و دانشی نو و تازه
- ۳- فهم و درک آیه‌ای از قرآن
- ۴- شنیدن سخنی که او را به هدایت رهنمون باشد.
- ۵- رحمتی که انتظار آن را از جانب خداوند می‌کشد.
- ۶- سخنی که او را از گمراهی و هلاکت باز دارد.
- ۷- ترک گناه به سبب خشیت و ترسی که از خدا، در سایه‌ی آمد و شد به مسجد به قلب او وارد شده

۸- ترک گناه به خاطر حیا از برادران ایمانی که در مسجد با آنان آشنا شده است.»

عشق به مسجد

خداوند در آیه ۱۶۵ سوره بقره می‌فرماید: کسانی که ایمان دارند به شدت خداوند را دوست دارند: «وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ». پس هر کس کسی را فوق‌العاده دوست داشته باشد، تمام متعلقات او را نیز دوست خواهد داشت. از این رو مسجد که خانه خداست را نیز باید به شدت دوست داشته باشد.

۲۴) خداوند در حدیث قدسی معراج خطاب به پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید: «هر کس بگوید من خدا را دوست دارم، دوست من محسوب نمی‌شود مگر این که صفاتی داشته باشد و یکی از آن صفات این است که: مسجد را خانه‌ی خویش قرار دهد»

که مسجد را خانه‌ی خویش قرار دادن کنایه از آنس شدید و عشق و علاقه‌ی قلبی به مسجد و حضور در آن است.

۲۵) حدیثی از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نقل شده است که مؤید همین مطلب است. ایشان فرموده‌اند: «کسی که خداوند متعال را دوست دارد، باید مرا نیز دوست داشته باشد و هر کس به من محبت می‌ورزد باید نسبت به خاندانم نیز محبت داشته باشد. من در میان شما دو چیز گران‌قدر یعنی کتاب خدا و خاندانم را به جای می‌گذارم. هر کس که عترتم را دوست داشته باشد باید قرآن را نیز دوست داشته باشد و دوست‌دار قرآن باید دوست‌دار مساجد هم باشد، چرا که مساجد محضر و خانه‌های خداوند است که خود فرمان به برپایی آن‌ها داده و آن‌ها را مبارک گردانیده است. مساجد فرخنده و اهل آن نیز فرخنده‌اند. مساجد و اهل آن هر دو آراسته و محفوظند. اهل مسجد هنوز در حال نماز هستند که خداوند حوائج آنان را رفع می‌نماید و آنان در مسجدها و خداوند پشتیبان و یاور آن‌هاست.»

برترین‌های هر جمع

۲۶) امام صادق علیه‌السلام به فضل‌بن‌عبدالملک فرمود: «ای فضل، از هر جمعی تنها آنان که از همه برترند و به منزله‌ی الگو برای گروه خویش هستند به مسجد می‌آیند و از اهل هر خانه‌ای تنها برگزیدگان آن‌ها به مسجد می‌آیند.»

وارد شدن به بهشت همراه صدیقین و شهدا

۲۷) از همان حضرت نقل شده است: «پذیرفتن دعوت مؤذن کفاره‌ی تمامی گناهان است و گام برداشتن به سوی مسجد، اطاعت نمودن از خداوند و پیامبر اوست و هر کس خداوند و پیامبرش را اطاعت نماید خداوند او را همراه صدیقین و شهدا به بهشت وارد خواهد کرد. چنین شخصی در بهشت رفیق داود(علیه‌السلام) است و ثوابی مانند ثواب او دارد.»

پذیرایی با مغفرت

۲۸) رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود: «مساجد بازاری از بازارهای آخرت است. از کسانی که به آن وارد می‌شوند با مغفرت پذیرایی می‌شود و هدیه‌ی آنان بهشت است.»

دوست داشتنی‌ترین

۲۹) رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم از جبرئیل پرسید: «کدام مکان‌ها نزد خداوند محبوب‌تر است»

جبرئیل عرض کرد: «مساجد و دوست داشتنی‌ترین اهل مسجد نیز کسی است که قبل از همه به مسجد داخل و پس از همه از مسجد خارج می‌شود.»

پرچمداران قیامت

۳۰) در حدیث دیگری آن حضرت به ابوذر فرمود: «ای ابوذر خوشا به حال پرچمداران روز قیامت که پرچم‌ها را به دوش بر گرفته و پیش از دیگران به بهشت وارد می‌شوند. آنان همان کسانی هستند که در سحرگاهان و دیگر اوقات در رفتن به مساجد بر دیگران پیشی می‌گیرند.»

آرزوی جبرئیل

۳۱) رسول گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم به امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام فرمود: «یا علی، تمنی جبرئیل أن یکون من بنی آدم بسع حصال: و هی الصلوة فی الجماعة، و مجالسة العلماء، و الصلح بین الاثنین، و إکرام الیتیم، و عیادة المریض، و تشیع الجنابة، و سقی الماء فی الحج؛ فاحرص علی ذلك - ای علی، جبرئیل برای هفت عمل آرزو کرد که از بنی آدم باشد: نماز جماعت، همنشینی علما، اصلاح بین مردم، نوازش یتیم، عیادت مریض، تشیع جنازه، آب دادن به حاجیان؛ پس تو در این کارها کوشا باش.»

آثار ترک مسجد و جماعت

تعدادی از مطالبی که در روایات این بخش آمده مربوط به زمانی است که یکی از ائمه معصومین حاکم ظاهری جامعه باشد، ولی با این حال آنچه ذکر شده نشان از اهمیت فوق العاده زیاد حضور در مسجد و شرکت در نماز جماعت دارد.

نماز او پذیرفته نخواهد بود

(۳۲) زراره و فضیل گفته‌اند که از امام باقر علیه السلام پرسیدیم: «آیا نماز جماعت فریضه (واجب) است؟»

حضرت فرمود: «اصل نماز، فریضه است، اما شرکت در جماعت فریضه نیست، بلکه سنت رسول خدا است و هر کس بدون عذر و از راه بی‌اعتنائی به سنت و بی‌توجهی به اجتماع مسلمین، نماز جماعت را ترک کند، نماز او پذیرفته نخواهد بود.»

لعنت خداوند

(۳۳) پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: «جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل هر یک با هشتاد هزار فرشته نزد من آمدند و عرض کردند: یا محمد خداوند جبار تو را سلام داده و می‌فرماید به امت خود بگو هر که بمیرد در حالتی که دوری کند از جماعت بوی بهشت را نشنود اگر چه عمل او بیشتر از همه اهل زمین باشد که قبول نمی‌کنم از وی نافله و نه فریضه را. یا محمد ترک‌کننده نماز جماعت نزد من ملعونست و نزد فرشتگان ملعونست و به تحقیق که لعنت کرده‌ام ایشان را در تورات و انجیل و زبور و قرآن، و ترک‌کننده جماعت صبح و شام داخل می‌شود در لعنت خدا. یا محمد از ترک‌کننده جماعت قبول نمی‌کنم دعایی و فرو نمی‌فرستم بر وی رحمتی و ایشان یهودان امت تواند و اگر بیمار شوند دیدن مکن از ایشان و اگر بمیرند حاضر مشو بر جنازه ایشان و راه نمی‌رود بر روی زمین دشمن‌تر نزد من از ترک‌کننده جماعت. یا محمد امر کرده‌ام هر صاحب نفس و روحی را که بر ترک‌کننده جماعت لعنت کند و ترک‌کننده جماعت بدتر است از شارب الخمر و از آن که منع می‌کند طعام را از مردمان و از آن که می‌کشد مردمان را به غیر حق و از خورنده ربا و ترک‌کننده جماعت را در بهشت هیچ نصیبی نیست و او بدتر است از گورشکاف و مخنث و بدتر است از بدگوی و بدتر است از گواه دهنده دروغ. یا محمد هر که بمیرد در حالی که دوری کند از جماعت داخل گردانم او را در دوزخ.»

مردن به مرگ جاهلیت

۳۴ رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: «هر کس همسایه مسجد باشد و سه روز متوالی به جماعت حاضر نشود، پس لعنت خدا و جمیع فرشتگان و آدمیان (لَعْنَةُ اللَّهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ - بقره/۱۶۱) بر او باد و اگر از زنی خواستگاری کرد به وی نکاح نکنید و اگر بیمار باشد از او دیدن نکنید و اگر جنازه او را تشییع کردند همراهی نکنید، آگاه باشید که او را نماز نیست، آگاه باشید که او را روزه نیست، آگاه باشید که او را زکات نیست، آگاه باشید که او را حج نیست، آگاه باشید که او را جهاد نیست و بمیرد به مرگ جاهلیت.»

تهدید پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم

۳۵ در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم بعضی از مردم در نماز خواندن در مسجد کندی و کاهلی می نمودند، ایشان فرمود: «نزدیک است که فرمان دهم تا بر در خانه کسانی که از نماز خواندن در مسجد خودداری می کنند هیزم بریزند و آن را آتش زنند و خانه هایشان بر سرشان بسوزد.»

تهدید امیرالمؤمنین علی علیه السلام

۳۶ امام صادق علیه السلام در حدیث دیگری همین نکته را از امام علی علیه السلام نقل می فرمایند:

«به امیرالمؤمنین علیه السلام خبر رسید که گروهی برای نماز در مسجد حاضر نمی شوند. آن حضرت برای مردم سخنرانی کرده و در ضمن آن فرمودند: گروهی برای نماز خواندن با ما در مساجد حاضر نمی شوند، اینان حق ندارند با ما بخورند و بیاشامند و مشورت کنند و با ما ازدواج نمایند و نیز حق ندارند از بیت المال مسلمین استفاده کنند مگر این که در نماز جماعت حاضر شوند. نزدیک است اگر آن ها از کار خود دست برندارند فرمان دهم خانه های آنان را با آتش بسوزانند.»

آن گاه امام صادق علیه السلام فرمود: مسلمانان از خوردن و ازدواج با آنان خودداری نمودند تا این که آنان در نماز جماعت مسلمین حاضر شدند.»

اگرچه در تاریخ نمونه ای نداریم که پیامبر یا دیگر ائمه خانه کسی را به این دلایل سوزانده باشند و در این روایات هم گفته شده نزدیک است که چنین دستوری داده شود ولی همین مقدار تهدید از سوی خلیفه ی الهی نشان از اهمیت فوق العاده موضوع می دهد.

ستیز رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم با ترک کننده جماعت در قیامت

۳۷) نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «در پذیرفتن دعوت مؤذن، توفیق و رحمت الهی است و پاداش آن بهشت است و کسی که این دعوت را پاسخ نگوید در روز قیامت با وی ستیز خواهم نمود. خوشا به حال آنان که ندای دعوت کننده‌ی به سوی خدا را پاسخ گفته و به سوی مسجد حرکت کنند و کسی این دعوت را پاسخ نمی‌گوید و به سوی مسجد حرکت نمی‌کند به جز مومنینی که اهل بهشتند.»

غیبتش جایز است

۳۸) پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «نماز کسی که - جز به علتی (موجه) - در مسجد با مسلمانان نماز نگذارد نماز نیست، و جز از کسی که در خانه خود نماز گزارد و از جماعت ما کناره گیرد، از کس دیگری غیبت جایز نیست و هر که از اجتماع مسلمانان دوری گزیند، عدالت او ساقط می‌شود و قطع ارتباط با او واجب است و اگر خبر او به امام مسلمانان برسد، او را بیم می‌دهد و از این کار برحذر می‌دارد و هر که ملازم اجتماع مسلمانان باشد، غیبت کردن از او حرام و عدالت او ثابت است»

شکایت مساجد و سوگند خداوند

۳۹) امام صادق علیه السلام فرموده‌اند: «مساجد نسبت به آن دسته از همسایگان خود که در مسجد حاضر نمی‌شوند به خداوند متعال شکایت نمودند. خداوند متعال به مساجد وحی فرمود: به عزت و جلال سوگند یک رکعت نماز را هم از آنان قبول نخواهم کرد و در میان مردم عدالتی را از آنان آشکار نمی‌سازم. رحمت من آنان را شامل نمی‌شود و در بهشت همسایه و نزدیک به من نخواهند بود.»

نمازش پذیرفته نیست

۴۰) امام علی علیه السلام فرمود: «هر کس صدای اذان را بشنود و بدون عذر و علت در نماز جماعت شرکت نکند، نماز او پذیرفته نخواهد شد.»

پی‌نوشت‌ها بر اساس شماره مطالب

- (۱) بقره/۴۳ (۱۸) روضه الواعظین ج ۲ ص ۳۳۵
- (۲) تفسیر نمونه ج ۱ ص ۲۰۹ (۱۹) من لا یحضره الفقیه ج ۱ ص ۳۴۳
- (۳) این نشان می‌دهد که اولاً باید در جماعت باشد و ثانیاً برای همه دعا کنیم و در فکر هدایت همه باشیم و...
- (۴) وسایل الشیعه ج ۸ ص ۲۸۷ (۲۰) وسایل الشیعه ج ۱ ص ۲۶۸
- (۵) وسایل الشیعه ج ۸ ص ۲۹۳ (۲۱) مستدرک الوسائل ج ۳ ص ۳۶۲
- (۶) مسئله ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ (۲۲) وسایل الشیعه ج ۳ ص ۴۸۳
- (۷) جامع الأخبار ص ۷۶ - شبیه همین روایت با تفاوتی اندک در مستدرک الوسائل ج ۶ (۲۳) من لا یحضره الفقیه ج ۱ ص ۲۳۷
- (۸) وسایل الشیعه، ج ۵ ص ۳۷۲ (۲۴) ارشاد القلوب ج ۱ ص ۲۰۵
- (۹) مستدرک الوسائل ج ۶ ص ۴۴۶ - و نقل دوم در کتاب‌های: مجموعه ورام ج ۱ ص ۷ و ارشاد القلوب ج ۱ ص ۱۸۴
- (۱۰) ثواب الأعمال ص ۳۷ (۲۵) مستدرک الوسائل ج ۳ ص ۳۵۵
- (۱۱) خصال صدوق ج ۱ ص ۴۲ (۲۶) وسایل الشیعه ج ۳ ص ۴۷۷
- (۱۲) مستدرک الوسائل ج ۶ ص ۴۴۶ (۲۷) مستدرک الوسائل ج ۳ ص ۳۶۵
- (۱۳) ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۷۴۶ (۲۸) مستدرک الوسائل ج ۳ ص ۳۶۱
- (۱۴) روضه الواعظین ج ۲ ص ۳۳۴ (۲۹) وسایل الشیعه ج ۳ ص ۴۳۳
- (۱۵) ارشاد القلوب ج ۱ ص ۱۸۳ (۳۰) وسایل الشیعه ج ۳ ص ۴۳۳
- (۱۶) من لا یحضره الفقیه ج ۱ ص ۳۸۵ (۳۱) تحریر المواعظ العذوبه ص ۴۶۴
- (۱۷) امالی شیخ صدوق ص ۴۳۲ (۳۲) الکافی ج ۳ ص ۳۷۲
- (۳۳) جامع الأخبار ص ۷۹ (۳۴) جامع الاخبار ص ۷۹
- (۳۵) التهذیب ج ۳ ص ۲۵ (۳۶) وسایل الشیعه ج ۵ ص ۱۹۶
- (۳۷) بحار الأنوار ج ۸۱ ص ۱۵۴ (۳۸) وسایل الشیعه ج ۸ ص ۳۱۷
- (۳۹) الأمالی للطوسی ص ۶۹۶ (۴۰) الکافی ج ۳ ص ۳۷۲